

DEBRECZENI ELLENŐR

A SZABADELVÜPART KÖZLÖNYE.

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyed-
évre 2 frt 50 kr, egy óra 1 forint.

Megjelenik mindennap.
vasárnap kivételével.

Felelős szerkesztő:

Vértesi Gyula.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Széchenyi-utca 1761. sz.

Kunz József ur kereskedésével szemben.

Hirdetések a legmérsékeltebb árszámítás mellett vétetnek fel

Egyes szám 4 kr.

A közszellem iránya.

Aug. 17.

A közügyek iránti élénk s tevékeny érdeklődés a polgároknak, minden alkotmányos életnek mellőzhetlen feltétele, minden haladásnak mozgatója. Nép, melynek egyes tagjai az önzés csigaházába vonulnak vissza, társadalom, melynek átható jellemvonását a közöny képezi: nem lesz soha termő talajává a polgári erényeknek, nem a szabadságnak, s nem való egyéb, csak hogy egyes kiváló emberek uralkodó tehetségének, kik az összeség helyett tudnak gondoskodni, érezni, akarni és tenni, kísérleti objektumává s nagyraívágásának eszközévé válják.

Nem panaszkodhatunk, hogy nemzetünk valaha ily hibákban szenvedett volna. Sőt állíthatjuk bátran, mert mellettük bizonyít a történelem — hogy sokféle állami s társadalmi szétszakadozottságunk mellett is az erős közszellem, az állami és népi érdekek erélyes fölkarolása, az állami és népi szükségletek iránt épen válságos körülmények közt érvényesülő érzék kifejtettsége volt az a hatalom, mely a csekély számú magyarságot annyi viszontagság közt mindannyiszor talpra állítá, s megengedte, hogy ezredéves haza és mult ritka örökségével dicsekedhessék.

Sok reményünk meghiusulását kellett megérnünk a legközelebbi mult folyamában. Az évek abban a hangulatban találják nemzetünket és azokat, kik e hangulatnak hivatott kifejezői, a melyben van az a fiatal ember, a ki tetterejének minden buzgalmával, reményeinek és szép kilátásainak ábrándképével indul a gyakorlati élet labirintjébe; de a küzdelem méltán várt eredményei és a siker örömei helyett a csalatkozás tüskebokraiban akad meg és a kielégítetlen dicszomj kinjait érzi.

Habár azonban illuziónk nagy része szétfoszlott és számításaink előlegesen elfogadott tételeiből nem jött ki az a végeredmény, melyet vártunk: egy dolog fölött ma sem lehetünk kétségben és ez az, hogy a magyar nemzetben a közügyek iránti érzék és érdekelttség töretlen erőben áll fenn, s ez az a szikla melyet a magyar államjólét reménye föl-építheti a maga megostromolhatlan várát.

Csakhogy a nemzeti jellemnek e becses tulajdonsága nem nyilvánul mindenkor abban az irányban, mely célra vezető lenne; az önzetlenségnek az a szelleme, mely saját érdekkörén tulemelkedő czélokért tud lelkesülni, nem találja meg mindenkor a realitás utját, s nem tudja meg különböztetni a teendőket és czélok

sorrendjének egymásutánját. A magyar nemzeti jellem bizonyos tulfeszültségben szenved, és sok nemes és megbecsülhetetlen hevületei közt szem elől téveszti az állami és társadalmi élet legközelebbi előszükségleteit a távolabbi s emezek megszerzése nélkül meg nem közelíthető czélok kedvéért Bizonyos nagy czélok, messze számító törekvéseknek minden életképes nemzet politikájában kell lenniök, s csak a rövidlátó elme elégszik meg csupán a legközelebbi időpont teendőinek szoros kitűzésével. Az idealizmus bizonyos mértékének meg kell lenni szint-ugy a szerény állampolgár vágyaiban, mint azok tetteiben és törekvéseiben, kik az állam ügyeinek vezetésére s az eszme magvainak hintegetésére hivatvák. E nélkül amaz lehet jó adófizető nyárspolgár, emez kitűnő hivatalfőnök; de az állam éltető szellemének osztályosa nem lesz egyik sem. Viszont félszeg és káros kinövés a közszellemnek az, ha az általános érdekelttség mindig csak az állam politikájának nagy kérdései felé fordul, s a közelebb fekvő, mindenki által könnyebben fölfogható, mindenki által világosan egyszerűbben s mégis sorrendben előbb való teendők iránt közönyös marad. A politikai élet beteges tultengésének jele ez az állapot, a mit

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

A chicagói világtárlatról.*)

Chicago, jul. 31.

Nagy az öröm városunkban, de különösen a világtárlás vezérei, igazgatói, hivatalnokai, munkásai hajigálják kalapjaikat a levegőbe, mert az Egyesült Államok honatyái 117 szóval 105 ellenében megszavazták az 5.000.000 dollár állami segélyt. Kellott is, mert a Jackson-park területén óriási bordáikkal égfelé meredő épületek várják a befejezést; már pedig ehhez pénz kell és a Chicago polgáraitól aláírt tiz millió nagy része már eluszott. Az építők díjai, a hivatalnokok, munkások fizetései emésztették fel; és sokba került a tenger sok hirdetés is az egész világon.

Mert Chicago nem tesz semmit fele uton; mottója: I. will még mindig sikert aratott és a világ minden részéből jönni fognak az emberek megbámulni az amerikaiak csodás tevékenységét, kitartását, találékonyságát, tudományát; szemük káprázni fog ez életrevaló nép teremtő erejétől végbevitt munkákon. És mindezt oly

*) Komlóssy Miklós, városunk szülőtte tollából vesszük ez érdekes levelet, mely a „Budapesti Hírlap“ tegnapi számában jelent meg.

rövid idő alatt hozták létre, hogy rohamos munkában velük a világ egyetlen népe sem versenyezhet. Maga Chicago is ki fog tenni magáért. Már eddig is híres volt hoteljeiről, most azonban 200 új szálló van épülőben. Egy 14 emeletes, a Great Northern már készen is van ezer szobával és nagy szolgálatot tett a mult havi demokraták konvencziója alkalmával. A Palmer-házban szintén ezer szoba van. Tulajdonosa férje ama kiváló hölgynek, a ki az összes világtárlási nőegyesületek elnöke és a kit tavasszal Viktória királynő és Carnotné nagy kitüntetésben részesített. A nők itt nagy szerepet játszanak és az ő épületeik legelőbb készült el és abban fogadták a két hóval ezelőtt látogatóban itt járt kongresszusi tagokat.

Új színház — kivéve a németek Schiller-házát — nem épül; nincs is rá szükség, mert van 18, hanem 1893. május havában készen lesz a szabadkőművesek 21 emeletes palotáján kívül négy 18, hat 16 és valami huszonnégy 14 emeletes ház. A Puck című tréfás lap már fel is talált egy japáni párnához (falábakon álló kis gerendához) hasonló szerkezetű gépet, melyet az ember magával hord, és ha fel akar nézni valamelyik toronymagasságú házra, kifizíti, mint az esernyőt és rézsuton ráfekszik. Erre azonban nincs szükség; az Auditorium 17 emeletes tornyából, hol az időjelző hivatal van, igen szépen meg lehet látni mindent, aztán lesz

annyi ballon captif, hogy a sok járás-kelésre nem lesz szükség. Nagy drágaság sem lesz, mert Chicago eddig a legolcsóbb volt a nagy városok között, mintegy központja lévén a termékeny vidéknek; husféle pedig több van itt felhalmozva, mint tiz más városban.

Legnagyobb baj lesz a közlekedéssel. Van ugyan mind a három városban kábelvasut, a déli városban emeletes (elevated) vasut, a nyugotiban is épül, de ez még mind kevés ahhoz, hogy a kétszáz ezernyi sokaságot naponta kivigye a kiállításra: mert legalább is ennyire számítanak naponta. Ha pedig vasárnap is nyitva lesz a kiállítás, a mi még nincs eldöntve, háromszáz ezer emberen felül fognak a Jackson parkba kirándulni.

A puritánok nagyban dolgoznak a vasárnapi szünet mellett, sőt a politikát is belevegyítették. Ha győznek roppant kára lesz a kiállításnak, de annál nagyobb jövedelmük a kocsmárosoknak, dózsölő házaknak, kártyabarlangoknak, mert az idegenek nem mehetvén a kiállításra, másutt keresnek szórakozást. Nagy segítségére lesznek a közlekedésnek a hajók, melyek most is már 25 cent-ért viszik az embert muzsikaszó mellett a kiállításra és vissza.

De térjünk át magára a kiállításra! A Jackson park térképét ma már ugy kell tanulmányozni, mintha valami új városba menne az

908 5051

az egészségesebb fejlődés menete érdekében gyógyítani kell; s ki gyógyítsa meg, ha nem magunk mindenekelőtt azal, hogy a baj tudatára jöjünk?

Megvan ez a baj törvényhozó testületünkön kezdve az utolsó falusi olvasóköriig mindenütt és mindenikben. A képviselőház termében — kormánypart és ellenzék tömött phalanxként állnak szemben egymással, valahányszor a nagy politikának, gyakran már európai tényezők által eldöntött kérdései kerülnek a vitakozás szőnyegére. De ha belügyi kérdések mindennapi érdekeinket illető ügyek forognak fönn: akkor kong a nép képviselőinek tanácssterme az ürességtől.

Mondhatunk-e mást törvényhatóságaink legtöbbszörének közgyűléseiről? S a falusi kaszinók és körök szóvivői, a kik gyakran nem tudnának számot adni a községi iskola állapotáról, s nem lennének képesek a község gazdasági helyzetének vagy erkölcsi állapotának legremitivebb szükségleteit kijelölni: oly kérdések fölött vitáznak sokszor, melyek legalább is nem tartoznak feladataik körébe.

A magyar politikai élet e sajnos félszegségének okai épen annyira megérthetőek, a mily kevésbé helyeselhetőek. Egy küzdelmes mult öröksége ez; azé a multé, mely kényszerítette nemzetünket folyvást azokkal a legmagasabb kérdésekkel foglalkozni, melyek nemzeti s állami fennmaradásuk legfőbb érdekeit érintették. Elkezdvé a 20-as évek végétől — sőt vis zamehetünk még 300 évvel azelőttre is, — midőn az országnak nem volt se valódi képviselő testülete, midőn az állam legfontosabb kérdései a megyegyűléseken s egyéb konventikulumban képezték a vitakozás tárgyait: természetes volt,

hogy a nagy ügyek iránti érdek minden más kisebb — de azért igen jelentékeny dolgok — iránti érzéket elfojtott.

Ma már, midőn saját kezünkbe van letéve hazánk sorsa, midőn az államjogi viszonyok megszűntek a nemzeti törekvések kizárólag gondját képezni, eljött volna az ideje annak is, hogy az állami lét készen lévő nagy keretén belül eső hézagok kitöltésére fordítsuk figyelmünket s igyekezzünk házunk belsejét kényelmesen és ránk nem várva haladó kor kulturái követelményeinek megfelelőleg berendezni.

Vajha ez irányban az összes nemzet közszelleme fordítaná figyelmét azon czélok közös törekvéssel leendő megközelítésére, melyek nélkül nincs számunkra boldogulás, még a legtisztább hazafiai érzések és lelkesedés mellett sem.

Belföld.

A tápói választás. Zsilinszky Mihály csongrádi tőispán — vizsgálatot rendelt el Albertényi Antal, a tápói választást elhalasztó elnök ellen. A vizsgálat foganatosításával dr. Cicatricis Lajos megyei főjegyző bízott meg.

Több ellenzéki lapban megjelent azon közlemény, mintha Csongrád vármegye alispánja a tápói választás előtt informálás miatt Budapesten járt volna, vagy mintha ő Szegeden a főispántól, kivel nem is találkozott, ezen választást illetőleg bizonyos irányban utasított volna — mint az „Orsz. Ért.” illetékes helyről értesül — teljesen alaptalanok és pusztán czélzatos ráfogások.

Külföld.

Az angol kormányválság. A Gladstone kabinet megalakulását illetőleg azt beszélük, hogy belügyminiszterré Asquith, Irland lordkancellárjává Henry Walker, Irland főügyészévé Mac Dermott, a titkos tanács lordelnökévé Spencer

gróf, Skótország államtitkárává Bry vagy Georges Trevelyan fog kineveztetni. Az indiai és gyarmatügyi tárczákra Kimberley lord, Harrison lord és Ripon lord vannak kiszemelve. J. B. Balfour előreláthatólag Skótország főügyészévé fog kineveztetni. A legújabb hírek szerint Roseberry lord késznek nyilatkozott elvállalni a külügyi tárczát.

Az olasz királyi pár genuei látogatásának határnapja végleg meg van állapítva. A király az „Italia” páncélos hajón szeptember 7-ikén érkezik meg. A római külügyi hivatal határozottan megczáfolja azokat a híreszteléseket, melyek különösen francia lapokban voltak olvashatók arra nézve, hogy az olasz külügyi kormány szinte kényszerítette volna a külföldi hatalmakat a genuei ünnepélyekben való részvételre. Az olasz kormány, mint a római félhivatalos lapok mondják, mindössze arra szoritkozott, hogy a hatalmakat hivatalosan tudósította arról, hogy az olasz király Genuába megy s egyúttal azon óhaját fejezte ki, az uralkodó nevében is, hogy a többi hatalmak szintén küldjenek a genuei öbelbe hajókat Kolumbusz Kristóf emlékének megünneplése alkalmából. A hatalmak között legerősebb volt Spanyolország, mely ez iránti készségét fejezte ki. Azután következtek egymás után: Francziarország, Anglia, az Egyesült-Államok, Svédország, Mexiko, Hollandia, Ausztria-Magyarország és Németország.

A szultán és Bulgária Stambulov bolgár miniszterelnök konstantinápolyi látogatása fontos politikai eseménnyé nőtte ki magát, mert eltekintve minden hozzá fűződő kombinációtól, kétségtelen bizonyítéka annak, hogy a porta és Bulgária viszonya ez idő szerint a lehető legbensőbb. Ez pedig fölülte fontos dolog, közvetlen hatással van a Kelet békéjére. Az orosz diplomácia tudvalevőleg éppen a Belcev gyilkosai elleni pör alkalmából mindent elkövetett, hogy a törökökben ellenséges érzést keltsen a bolgárok, első sorban Stambulov iránt, kit az oroszok lapjaikban a világ legnagyobb gonosztevőjének hirdetnek. Csakhogy az üzelmek nem sikerültek s a szultán ezúttal is kimutatta, hogy uralkodói hivatásának magaslatán áll s kellően felfogta állama igazi érdekeit. Szófiában a konstantinápolyi események rendkívül kedvező benyomást tettek s a lelkesedés 13-án nagyszerű demonst-

ember. Megpróbálom leírni, bár sokkal könnyebb lefesteni. A Jackson-park alakja hatalmas nagy téglához hasonlítható, melynek déli vége kiterjeszkedik, az északi pedig kikerekedik. Keleti oldalát a Michigan-tó mossa, nyugaton pedig a Stoney Islane Avenue vonul az 56 ik utcától a 67-ikig. — A Michigan tóból valami 40 acre-t bekerítették a yachtok számára, és itt van a kikötő is.

A déli részen van a gépház, Peabody és Stearn építők műve Bosztonból. Két tornyával olyan, mintha templom lenne. Nagysága 850×500 láb és a fűtőházzal együtt kerek egy millió dollárba került. Remeke az építésnek és csakis az adminisztráció épületét tartják szebbnek.

A gépház, vagy jobban mondva, a gépek kiállítására szánt épület mellett vannak a mezőgazdasági és erdészeti épületek. Amaz klaszrikus renaissance stílusú. Területe 500×800 láb, Mc K m, Meade és White new-yorki építők műve, emez pedig csak 200×500 lábnyi tért foglal el s a száz meg száz természetes fából álló gerendák az egész épület körül verendát alkotnak.

A délnyugoti részen negyven vágányú vasutnak lesz a megállapódó helye az igazgatási palota előtt. Ez a nem nagy terjedelmű, de igen magas kupolás palota a legszebb, de különösen berendezése lesz pompás, bemutatván a világnak egy olyan épületet, melyben 5-600 hivatalt a legnagyobb könnyűséggel fel lehet keresni. Teremtője Hunt M. Richard, a new-yorki műépítő egyesület elnöke. Francia renaissance stílusú, bár az első nagy emelete dóriai, hatalmas ballusztrádokkal körülvéve. Ez igazán gyönyörű palota előtt vannak a villamoság, bányászati és szállítási épületei.

Mindenesetre az első fogja lekötöni legjobban a fin de siècle embereinek figyelmét. A 345×700 láb térségből Edisonnak adták a legnagyobb részt, de a nagy föltaláló még ennél is többet akar. Az épület igen szép, a négy sarkán tornyok vannak, melyek forgatható lámpákkal lesznek megrakva. A bányászati épület 350×700 láb, de kisebbnek látszik, mint az elektromos palota, mivel egészen négyszögletű és nem oly magas. Olasz renaissance stílusú és chicagói építő terve: Beman S. S.-é. A szállítási épület igen hosszú, 900 láb, román stílusú. Ez épület magában fogja foglalni a szállításhoz szükséges minden eszközöket, legyen az baba-kocsi vagy léghajó.

Keletre ez épületektől a Michigan-tó partján van az ipar és művészet hatalmas csarnoka, a legnagyobb fedett tér a világon! 788×1688 láb = 31 acre, korinthusi stílusú, hosszában egy 50 láb széles Avenue vezet, melynek neve Columbia Ave. Ettől keletre a lagunák mellett lesz a kormány palotája (350×420 láb), mely igen hasonló a Washingtonban levő kormányépületekhez. Ebben lesz minden, posta, pénzüverő; itt helyezik el a híres Smithsonian természettudományi gyűjteményt s a háborúból való emlékeket. Érdekes lesz az Egyesült-Államoknak gipszből öntött, 400 négyszög láb nagyságú térképe, mely fölött erkélyeken járhat az ember egyik államból a másikba. Általában minden épület bőven el van látva széles galériákkal. A kormánypalotából hidon alászat pavillonjába jut az ember. Ez szép, magas ház, két kisebb, sokszögű épülettel. Ez épületek egyikében lesz az akvárium, a másikban pedig a horgászatot mutatják be. A lagunán levő hidakon vagy gon-
olán érkezünk a nők kiállítási épületébe, mely-

nek tevét Miss Sophia G. Hayden készítette, megnyervén a kitűzött ezer dollár díjat is. Ez épület két végén függő kertek lesznek. Ettől délre van a kertészeti kiállítás kristálypalotája, 113 láb magas üveg dommal, a pálmák és bambuszok számára; 300.000 dollárba került.

Most már csak a terület másik végének megépülése van hátra. Ez olyan rengeteg térség hogy — nem csak a negyvenegy egyesült államok kiállítási épületei és az összes európai ázsiai, afrikai, ausztráliai és a sziget-országok pavillonjai férnek ide, de itt lesz még a közép-keleti képtár is, 320×500 láb térségen. Második kristálypalota és tűz nem árthat neki.

Hogy az idegenek mily épületeket fognak állítani, ezt még nem tudni. Az egyesült-Államok között természetesen ki fog tűnni Illinois, aztán New-York, Penszylvánia, Jowa és Kalifornia. A kormánypalotával szemben lesz a házjászati kiállítás, benn a Michigan tavában. — Egész n délen pedig a ló- és marhakiállítás.

A szobornemek az összes épületeken csinosak. Tudjuk, hogy az amerikaiak jobb utánozók, mint teremtők és szobraik mintájával összehasonlították a világ legszebb remekait és utánozták, — ha mindjárt csak gipszből is.

Az 1889-iki párisi világiállítás területe 173 acre volt, a tető alatt levő térség egy millió négyszögláb s a garancia 3,600 000 dollár. Az 1893-iki chicagói világtárlat területe 1037 acre, a tető alatt levő térség öt millió négyszögláb s a garancia 31,400 000 dollár. E számok fogalmat adnak arról, hogy az a mit Amerika a jövő évben produkálni fog, felülhalad mindent, a mi eddig volt.

Komlóssy Miklós.

rációban nyilvánult. Ferdinánd fejede ennek trónra lépte évfordulójából a főváros lakossága fáklyászenét adott. A polgármester tartotta az üdvözlő beszédet s felhozta Stambulov konstantinápolyi látogatását és kiemelte, hogy ez eseménynek bizonyára melőbb meg lesznek jó hatásai. Ezek már most is érezhetők, mert Bulgária politikája egyre jobban szilárdul s mindinkább biztosítva lesz az orosz machinációk ellen.

Kormányválság Szerbiában. A szerb hadügyminiszter és a belügyminiszter beadták lemondásukat. Jól értesült helyről nyert információ szerint Pasics miniszterelnök, a belügyi és a hadügyminiszter lemondása következtében benyújtotta az egész kabinet lemondását a régensségnek.

Az országos dalünnepély.

Budapest, Aug. 16.

Az országos magyar dalünnepélyhez hetfőn érkeztek meg az ország minden vidékéről a dalárdák. Fogadtatás már nem volt sem a vasutaknál, sem a gözbajónál, hanem e helyett Gerlóczy Károly h. polgármester a „Bellevue“ helyiségében (Andrássy-ut végén) üdvözlő beszédet intézett az ott összegyűlt dalárokhoz, mert ott tartatott meg az ismerkedési estély.

Gerlóczy Károly h. polgármester az összesereglett dalárokat először mint a fő- és székváros vendégeit üdvözölte, utána meg mint a rendező nagy bizottság elnöke szólott a dal képviselőihez oly lelkes hangon és benső érzéssel, hogy frenetikus éljenzések kísérték, illetve akasztották meg beszédének fonálát. Beszédét körülbelül így végezte: Önök ténykedésének jelen idejében fontos a dalegyesületnek minden tagja, mert vitézként jelenik itt meg mindegyikük. Legyenek itt kedvesen látott vendégeink s engedjék meg, hogy éljennel üdvözöljem önöket itt a fő- és székvárosban. A lelkes és szívből mondott beszédet nagy óváccsióval fogadták; tapsoltak és tomboltak a dalárok a hatalmas szónoklattól. Gerlóczy beszédére, nem „Debreczeni dalárda“ képviselője hanem a „Pécsi dalárda“ részéről Gilly Alajos válaszolt és köszönte meg a fő- és székváros, valamint a nagybizottság részéről történt üdvözlő beszédet.

A hivatalos jellegű pohárköszöntők után a közönségnek általánosan és zajosan hangzott kívánságaira, néhány dalos kedveskedés következett. A cigány muzsikások már nem foglaltak el többé a pódiumot, mert sorra léptek föl oda a társaság sorából harsány hangokon előszólított dalkörök és énekeltek, mindegyik egy-két dalt. Hallgatóik elárasztották az énekeseket tetszésnyilatkozatokkal. Megérdemelt taps jutott a budai, pécsi, kassai, szatmári tordai, kolozsvári, polgári, nyiregyházi, debreczeni, és kecskeméti dalköröknek.

A társaság még éjfél után is együtt maradt, elhalmozva az első, rögtönzött szerepléssel mutatkozott dalegyleteket és nagyban kombinálva, hogy melyik fogja elhódítani a győzelmi pálmát.

A mai program a dalár szövetség közgyűlésével kezdődött, melyen Lung György fővárosi tanácsnok elnökölt. Az elnöki jelentés visszapiantást vet az elmúlt évek zilált viszonyaira, a visszavonásokra, melyek majdnem sirját ásták meg a szövetségnek. Szerencsére sikerült a fenyegető veszedelmet elhárítani s a szövetséget a helyes uton való felvirágzás útjára terelni. Ennek első jele az, hogy a szövetség nagyérdemű elnökét, aki ép a zavarok miatt hagyta el állását Bartay Edét, most újra körében üdvözölheti a szövetség, mint örökös diszelnököt. Másik örvendetes jele a felvirágzásnak az, hogy kötelékébe most 82 dalegyesület tartozik, amelyeknek fele képviselve van a közgyűlésen. Anyagilag is erősödik a szövetség, mert régi adósságaiból több mint ezer forintot már visszafizetett. A király-himnusz pályázat sikertelen voltának főlemlítése után kiemeli a jelentés, hogy a szövetség 25 éves történetét id. Abrányi Kornél egy nagyszabású munkában megírta, mely ritkítja párját a hasonló történeti művek között. Végül előterjeszti a jelentés az igazgató választmány indítványait.

Márk Endre a debreczeni dalegylet elnöke jegyzőkönyvi köszönetet indítványoz szavaztatni az elnöknek és a lelépő tisztikarnak a szövetség felvirágztatásáért s a főváros hatóságának a dalünnep céljaira följánlott 6000 forint segélyért. Indítványára a közgyűlés öt tagu bizottságot küldött ki, mely a választmány előterjesztéseire vonatkozólag javaslatot tegyen.

A számvizsgálók kiküldése után megállapították sorshuzás utján a versenyző egyletek sorrendjét a programban. E szerint a versenyző egyletek a következő sorrendben fognak énekelni:

A) Első nap:

1. Soproni férfidalkör. 2. Székelyudvarhelyi székely dalegylet. 3. Tordai dalkör. 4. Kecskeméti dalárda. 5. Nyiregyházi dalegylet. 6. Pécsi dalárda. 7. Kolozsvári polgári dalkör. 8. Nagykárolyi dalegylet. 9. Kassai dalkör. 10. Szatmárnémeti férfidalegylet. 11. Győri ének- és zeneegylet. 12. Egri dalkör. 13. Kassai dalegylet. 14. Debreczeni dalegylet.

B) Második nap:

1. Győri ének- és zeneegylet. 2. Debreczeni dalegylet. 3. Szatmárnémeti férfidalegylet. 4. Nyiregyházi dalegylet. 5. Kassai dalkör. 6. Nagykárolyi dalegylet. 7. Soproni férfidalkör. 8. Kolozsvári polgári dalkör. 9. Tordai dalkör. 10. Székelyudvarhelyi székely dalegylet. 11. Pécsi dalárda. 12. Kecskeméti dalárda. 13. Kassai dalegylet. 14. Egri dalegylet. Ezután a jury tagjait választották meg. Nagy többséggel ezek lettek tagjai: Erkel Sándor orsz. szövetségi karnagy (hivatalból), id. Ábrányi Kornél, Antalik Károly, Bartay Ede Gaal Ferencz, Gobbi Alajos, Langer Viktor, Sipos Antal, Zimay László. Ugy beszélük, hogy a most folyó dalünnepi közgyűlés valamelyikén a „fiumei magyar daloskör“ által, Fiume városa fogja meghívni az „Orsz. magyar dalégyesületet“, hogy az 1894-iki orsz. dalünnepet, a kies fekvésű magyar tengerparti városban rendezze. A meghívást bizonyára nagy örömmel fogja fogadni az „Orsz. m. dalegyesület“ közgyűlése és határozattá is fogja emelni, hogy Fiumében tartassék meg a legközelebbi országos dalünnep.

A sziv és a czipő hareza.

— Zengerájós történet. —

A kis énekesnő nagyon szeg volt. Olyan bájosan tudta énekelni a „Mein Princiip, czip czipir“ nótát, hogy az ember nyugtalanságot érzett a szélsőbal oldalán, ha hallotta.

Minden este ott ülünk és hallgatjuk, vagy nem hallgatjuk az előadást. Ott vonul el előttünk a „Fesse Krédl“, a „Mamzel Malaga“ és a „Legsötétebb Erika.“ Az asztal, melynél ülünk, tulajdonképen az én asztalom lenne, mert rá van írva „Hirlapirók“ és én csak magam volnék közöttük „hirlapirók“, hanem vagyunk mi ott néha tizenötön is, és mindenikünk hirlapiróvá lépteti elő magát, hogy az ezzel járó előnyöket élvezze. Sőt mi több, a sok „ujságirók“ között én viselem magam a legszerényebben, ugy, hogy a kisasszonyok, akik nem ösmernek, kezdenek már onnan kinézni, mint nem oda valót az ujságirók közé.

Mezey ugyan váltig magyarazza nekik, hogy én volnék tulajdonképen a „Hauptredaktor“, de nem hiszik el neki. De hát köztünk legyen mondva, ki is hinne Mezeynek?

Ennél az asztalnál történt, hogy két hirlapiró szíveskedett beleszeretni a szép Rizába. A mi asztalunknak az a rossz hátránya is megvan, hogy oda a kisasszonyok nem jönnek tányérozni s így nem igen lehet velük beszélni. De ha jönnek is, boldogtalan az a szerelmes aki — németül nem tud, mert nem talál meghallgatásra.

Ilyen némettelenségre volt kárhözvátva egyik „hirlapirók“. De a szerelmesek találkoznak. A mi barátunk is „csellel kezdte el.“ T. i. kiment a vásárra és ott vett egy ménkő nagy mézeekalács szivet. Véletlenül épen titkos vetélytársát kérte meg, hogy a sziv belső oldalára írjon egy épületes német verset. Az oda is írta ezt a szép biztatást:

„Schöne Riza, lass mich nicht in Zweifel,
Wen du nicht liebst, hole dich der Teufel.“

Ezt a nagy szivet egy tányérozás alkalmával egy rövid és ki nem vehető díkezió mellett, a közönség éljenriadalma között beletette krajezárók helyett a tányérba. Ha ez a vallomás se érhető meg, akkor semmi.

A kisasszony bájos pukkedlivel és még bájosabb mosolylyal köszönte meg a menykő nagy szivet és folyton szivéhez szorongatá. Ezt látva a másik vetélytárs, nagyban irigykedék és elhatározá az ő szivében, hogy nem fog lemaradni.

Vett egy darab karton-papíros és utalványt irt a czipészéhez, melyben meghagyatik neki, hogy a kisasszonynak egy pár czipellőt szolgáltatson ki. Minthogy az utalvány a czipész végett magyarul volt írva s hogy a kisasszony is megértse: fialemlerünk rárajzolt egy pár czipót a papírra, és a kártyát a tányérba ejtette.

Sajátszerű, hogy a magyarul nem tudó hölgy ezt is megértette. A czipő meg is vevődött, a kis lábakra fel is huzatott.

Fiatalembereink rösteltenek kérdezősködni a sziv és a czipő további sorsáról, de nem felelkezett el a leány. Tegnap e szavakkal lépett hozzájuk.

„Én nem fogadok el ajándékokat, ha azokat nem revansirozom. Azért tehát csak úgy fogadom el ajándékukat, ha a revansot elfogadják.“

Mindkét ifju szeme lázas tűzben égett. Hogyne fogadnák el!

„Nos, ön a ki a szivet adta, legyen meggyőződve, hogy ábrándos álmaim az önéi. Ön a ki a czipőt adta gyönyörködjék lábaimban.“

— És melyikünkkel fog v a c s o r á l n i ? kérde a két lánggal égő.

— No már arra kettőjük közül a — h a r m a d i k a t választom. Ne legyenek telhetetlenek! Hát a szegény katonáknak semmi se jusson?

Fiatalembereink belenyugvának a kemény végzetbe, bár folyton fülökbe cseng a tripla anygal e mondása:

— Is verde mis revansiren!

E szerint a czipő és a sziv hareza nem más mint — két ifju kudarcza.

Ruy Blas.

Napi hírek.

Tájékoztató.

A királyi táblán hivatalos órák a segéd és kezelő hivatalokban d. e. 8—12, d. u. 2—5 óráig tartanak. — Az igtató, kiadó hivatal és az irattár a felelnek felvilágosításokat ad hétköznapokon d. e. 9—11, d. u. 3—4 óra közt; vasárnapokon és ünnepnapokon d. e. 10—11 óra közt.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3—6-ig.

Anyakönyvtár a kollégiumban a közönségnek nyitva pénteken délelőtt 11-től 12-ig.

Muzeum a kollégiumban nyitva van vasárnaponként d. e. 10-től 12-ig.

Aug. 23. Egyházközségi közgyűlés.

A m. kir. meteorológiai intézet időjelzése a debreczeni távirtda hivatalnál aug. 17-én: változás nem várható.

— A király születésnapja. Ő Felsege a király születésének évforduló napján, holnap reggel hálaadó isteniszteletek lesznek, 8 órakor a ref. nagytemplomban, 9 órakor pedig a róm. kath. templomban. A többi hitfelekezetek is tartanak nálaadó isteniszteletet. — A hatóságok és a városi képviselők gyülekező helye reggel 1/2 8 órakor a városháza nagyterme. Innen fognak indulni a nagytemplomba. Ez ünnepélyes alkalomból nagy katonai parádé is lesz. A polgárság ezuttal is, mint más hasonló ünnepek napján, fellobogozza házait. — A honvéd állomás parancsnokság a honvédlaktanyákra a várostól kért zászlókat.

— Meghívás. Felseges uralkodó királyunk születése évfordulati ünnepének alkalmából f. hó 18-án d. e. 8 órakor a ref nagytemplomban isteniszteletet tartatván az ottani megjelenésre a t. cz. presbyter urak tisztelettel meghivatnak.

— **Gazdasági ülés.** A debreczeni ev. ref. egyház tanácstermében 1892-ik évi aug. hó 13-ik napján d. u. 3 1/2 órakor gazdasági ülés tartatik. Targy: folyó ügyek.

— **A debreczeni jótékony nőegylet** választmánya f. évi aug. 15-én tartott ülésében az árvaházban újonnan rendszeresített tanítónői állásra Székely Melinda kézdi-vásárhelyi tanítónőt egyhangulag megválasztotta, ki is működését az árvaházban f. évi szeptember elején megkezdi. Ezzel kapcsolatban közhírré teszi a választmány, hogy az árvaházban mérsékelt díj mellett bejáró leány növendékek is részesülhetnek a törvényszerű elemi oktatásban. E díj havi 1 forintban állapított meg, mely összeg a választmány által igazolt szegénység esetén havi 50 krra szállítható le. Jelentkezhetni f. évi szept. hó 8-ikáig Veressné Szathmáry Teréz nőegyleti elnöknőnél. (Péterfia 974 sz.)

— **A debreczeni ügyvédi kamara** közhírré teszi, hogy Székely Miklós debreczeni ügyvéd lakhelyét a kamara területén belül Püspök-Ladányba tette át.

— **Az őszi hadgyakorlatokra** nagyban készül a 3. honvéd gyalogezred. Ebben a kutyá megleben ugyancsak izzadnak a tiszték éppen úgy, mint a bakák, hogy aztán a székelyhid-köbölküti hadgyakorlatokon kitegyenek magukért. E hadgyakorlatokra az ezred 26-án fog elindulni.

— **Eljegyzés.** Gábor Mátyás berettyó-újfalui aljárásbíró eljegyezte Dienes Lajos berettyó-szentmártoni földbirtokos kedves és bájos leányát Katalát.

— **Chappon Károly** a debreczeniek kedvelt vívómestere nyári körútjából haza érkezett és közelebb megfogja kezdeni vívókurzusát.

— **Dalestely.** A debreczeni kereskedő ifjak önképző egyesület augusztus 20-án szombat (Szent-István napja) a margit-fürdő disztermében Rácz Károly zenekara közreműködése mellett zártkörű dalestélyt rendez következő műsorral: 1. Királyi himnusz (Zenével) Hubertól. 2. A Bárd Silchertől. 3. Bura hajlik Zsaskovszkytól. 4. Dicső hazám Heimtől. 5. Rábczy induló (zenével) Hubertól. Rácz Károly zenekara kísérete mellett. Kezdeté 8 és fél órakor. Belépti díj személyenként 60 kr. Az elnökség.

— **Botrány a városháza előtt.** Ma reggel 7 és 8 óra között egy olyan gyalázatos esetnek voltunk szemtanúi a mi úgy nevezett főtérünkön, a milyen Debreczen kívül csak Kanabokán eshetik meg, — ha Kanaboka Ázsiában van. A botrányos eset, a legrövidebben elmondva, ez: a városon egy idő óta roppant hivatalos tekintéllyel járkáló kutyá peczérék közül három szurtos cigány legény ma reggel a mondott időben fölzavart egy ökölnyi ebet a gyalog járok közé, az aszfaltra. Ott a sűrű tömegben a legarczátlanabb fölsem vevésel — mintha csak lepkét kergetnének a mezőn — hajszolták a men-külő kutyát. A közönség rendőr után kiabált. — persze hiába. Közben a három peczér közül egy a fogókari-kájával lábszáron ütött egy fiatal embert (a mint megtudtuk, Boross Ferencz tanító hasonnevű fiát.) ki két nővel (édesanyjával és nővérével.) arra sétált. A fiatal ember tegezve rákiáltott a cigányra, mire a hihetőleg jól be-pálinkázott cigány szintén tegezve odv olyan zajt csapott, mintha legalább is a főkapitányt érezte volna a hátamegett. A közönség fölindult és újra rendőrt kiabált, — persze hiába. Ekkor már a városháza előtt járt a „menet”. Itt aztán a három cigány legény — talán hogy a közönségen bosszút álljon — formálisan körül fogta a nevezett fiatal embert s kényszerítette bemenni a városházára. Erre a közönség közül több ur önként utának ment, hogy esetleg

tanuságot tegyen a cigányok orezátlanságáról. Azonban nem volt kinek, mert nem találtak ott sem rendőrtisztviselőt. Ennyi röviden a botrányos eset. Nem vonunk le semmi következtetést, de elvárjuk, hogy a gyalázatoskodó peczerek elvegyék méltó büntetésüket, és hogy a különben is ineszthetikus foglalkozást a gyalogjárókon a rendőrség egyszer s mindenkorra tiltsa be.

— **Párbajügy a helyb. kir. törvényszék előtt.** Mint emlékezhetek olvasóink pár évvel ezelőtt Bosznay J. helybeli ifju kereskedő és Blaskovics Ernő nagybirtokos, akkori önkéntes között kardpárbaj folyt le, mely az ifju Bosznaynak meglehetősen súlyos sérülésével végződött. A párbaj utójátéka ma folyt le a helybeli kir. törvényszék előtt, mely azon időben Blaskovics Ernő, mint egyéves önkéntes fölött, ki katonai törvényhatóság alá tartozott nem ítéltetett. A vádlott mellett Dr. Bakos Imre tartott ügyes védbeszédet, mindazonáltal a törvényszék vádlottat 14 napi államfogházra ítélte, miben úgy a vádlott, mint a vád képviselője dr. Simonffy Béla kir. alügyész megnyugodott.

— **A debreczeni pályaudvar kibővítése.** Ha a napról-napra aggasztóan szűknek, kényelmetlennek bizonyuló debreczeni pályaudvar a gyorsan növekedő forgalom igényeinek megfelelő kibővítésére a közelebbi jövőben rá kerül a sor, azt főként két körülmény összetalálkozásának köszönhetjük — mi debreczeniek. Egyik az hogy a debreczeni üzletvezetőség élén zorkolai Sággy Gyula áll, aki személyesen tapasztalván a debreczeni pályaudvar kicsinységéből származott bajokat, egyútt érez az állomás kibővítését hangosan követelő helyi közvéleménnyel és magához ragadta a kezdeményezés dicsőségét, amiért mi hálával tartozunk neki. — Másik körülmény a máramarossziget — stanislawi I. rendű vaspálya kiépítésének elhatározása a monarchia mindkét törvényhozása által. — Az említett vasut annak a nagy stratégiai fontosságnak, amelylyel egy orosz háboru esetén bír, csak úgy lesz képes megfelelni, ha a Bukovinába és észak-keleti Galiciába vezető felvonulási vonal — a debreczeni-sziget-stanislawi vasut — legjelentékenyebb állomása, akadálytalanul tudja közvetíteni egy nagy háboru renkívüli sűrű, óriási forgalmát. — A debreczeni állomás mostani tér fogatával, — épületeivel, raktáraival és vágányaival ilyen feladatra nem való. Hiszen a mindennapi kereskedelmi és személyi forgalom igényei sem férnek meg már a debreczeni pályaudvarban. Ha a sok mindent uraló katonai szempontok nem sürgetnék is, csupán a nagyra nőtt debreczeni kereskedelmi és vasúti közlekedés érdekében is minél előbb el kellene rendelni a pályaudvar kibővítését. Örömmel jelezhetjük, hogy a hangulat és a viszonyok régi vágyunk teljesedéséhez igen kedvezőek. Az új kereskedelemügyi miniszter vasúti programjában ugyan nem tett említést specialiter a debreczeni pályaudvarról, de mi tudjuk, hogy a kibővítésre vonatkozó nagyszabású tervezet, amelyet Sággy Gyula üzletvezető dolgoztatott ki és terjesztett még Baross Gábor elé, több mint fél év óta képezi komoly tanulmányozás tárgyát a kereskedelemügyi miniszteriumban és nem lehetetlen, hogy, ha Lukács Béla már most hozzájárulását adja a terv kiviteléhez, — a több száz ezer forintba rugó építkezési költségek első részletét fölveszik az 1893. évi állami költségvetésbe, — s az építéshez a jövő évben hozzá is fognak. A pályaudvar kibővítése sok nehézséggel jár, — ami a költségeket tetemesen növeli. — Minden oldalon kisajátításokra van szükség; ami magában véve nem volna olyan nagy baj; csak kelet felől ott nem állna a gázgyár és ott ne vezetne el a debreczeni fejrtemplom állami ut átjárója; dél és nyugot felől pedig ne kellene olyan magas feltöltéseket csinálni. Északról pedig a város szélső háziorai zárják el a terjeszkedés útját. — De azért mégis bővülni fog a pályaudvar mind a négy irányban. Az északi oldalon a népkert egy részét fogják fölhasználni, amely rész különben is az államvasutak tulajdonához tartozik. Ide egy szép indóház van tervezve, főhomlokzatával Nagy

és Kis-Várad utcákra. — A homlokzat előtt széles följáró ut hasítottatik ki a népkertből. Kis-Várad utca felől lesz az indulók, Nagy-Várad utca felől az érkezők bejárása. Mint-hogy a vágányokat kelet felé is okvetlenül meg kell hosszabbítani, az országút élénk kocsis és személyforgalmának akadálytalan fenntartása céljából a pályaudvar fölött I alakú viaduktot terveznek. Déli és nyugoti irányban a teher és rendező pályaudvar épületeit és vágánya számára foglalnak új területeket. A pályaudvar kibővítésével egyidejűleg nyerne megoldást az a másik, általunk már szintén jelzett tervezet, hogy Debreczenben e nagy vasúti gócponton, északkeleti Magyarország összes vasutai adminisztrációjának székhelyén egy fiók gépműhely is építtessék, amelyben állandóan 30—40 munkás talál alkalmazást. — Melegen óhajtjuk, ezen életrevaló planumok ne sokáig maradjanak csupán a papíroson.

— **Aki 20-ból 22-öt tud kivonni.** Ezt a matematikai lehetetlenséget akarta ma bebizonyítani Riesz Henrik czukrárdájában egy vidéki atyafi, aki csupán azon czélból jött be Debreczenbe, hogy ezt az általa kitalált műveletet, mely saját elbeszélése szerint többet fog jövedelmezni annak, aki ezt a találmányt tőle 100, azaz egyszáz forintért megvásárolja, mint a lutri, avagy a kártya. A dologban legérdekesebb az, hogy az illető mégcsak be sem volt rugva, s végig járta a piac-utcai üzleteket, árulva a legújabb találmányt 100 forintért. „Mily ész bomla széjjel” mondja Shakspere.

— **Hódolati kiállítás.** A király engedélyvel a két hétig tartó fölirati kiállítást, melyet Csontos János könyvtárori helyettes nagy buzgósággal readezett, tegnap d. e. 10 órakor nyitották meg. Az első nagy folyosón, melyet megyék és városok cimerei ékitenek, s mellette a termekben a megyei, városi, egyházi és intézeti föliratok láthatók, mind izléssel irva és többnyire pompásan kiállítva, a mi ékítő műparunk jelentékeny haladását bizonyítja. Különösen fényes a torontálmegyei, mely pazar fényű s mint mondják, ezer forintba került. Az abauji, borsodi, fővárosi, több erdélyrezi szintén feltűnően díszesek. A műgyetemé, melyet Rauscher tanár szép rajzai díszítenek, azonnal szembe tűnik; borkötésének domborművei egy nálunk letelepült stuttgarti műiparos finom izlésű munkája. De a magyar ékítő iparosok is Budapest, Kolozsvárt, Debreczenben és máshol, ugyancsak képességeket. Horvátországból két megyei és két városi felirat látható, mind a négy igen díszes kiállítású. Valóban kár lett volna, ha a fővárosi s a most nagy, oda gyűlt és gyűlő közönség nem ismerheti meg a történeti szép napok e becses emlékét. Ki vannak állítva különféle koronázást ábrázoló képek s metszetek is, melyek közül a legrégebb 1608-ból, a legújabb pedig 1867-ből való.

— **Egér az uszodában.** Városunk egyik csinos menyecskeje a rekkenő forró napokat is itthon tölti, nem ment egy nagyhangon dicsért fürdőbe sem. Nem azért, mintha férje nem engedte volna el, hanem egyszerűen azért, mivel 1-ór a férjét hivatása visszatartotta a fürdőzéstől, 2-or a menyecske annyira szereti az urát, hogy nélküle nem vágyott sehova. De azért elkészítette a csinos fürdő kosztümöt s naponta el-elmerült Szikszay uszodájában. Az erősebb nemnek fogalma sincs róla, milyen vig élet van délelőttönként a gondosan elzárt deszka falak mögött, hol pompás hideg vízben még uszni is tanulnak a hölgyek. Csak néha csillan ki a jó kedv egy-egy hangos kacajban. Az alig 20 éves menyecske egyike városunk legszebb asszonyának, sikkesen öltözik, eljár a társaságokba, bállokba, mind a mellett van egy hibája; nem modern nő, mert — az urát szereti, még pedig nagyon.

Az uszodának az az előnye, hogy a szép nem üdülés mellett folytatja a kávénál félbehagyott trics-tracsot. A menyecske házi boldogságát, még mióta az oltár elől elkerül, mi sem zavarta meg, csupán a napokban okozott egy kis testi és szívi fájdalmat neki az uszoda.

A vízben gömbölyűre dagadt kozsztümök bájos viselői között rákerült a beszéd a menyecske férjére is; a jó nyelvek addig példálózta,

hogy a
tölti el
szörnye
göndör

egy ics
mazsin
ottani
picziny
minden

A
szerenc
a deszl
rózsás
ség ütő
folttal
e öbb é
az első
ajkra.
férje ti

tak az
be ilté
borult
seb e o
orvos e
nem tu
uszodál

—

dá az

—

laktany

— kü

egészsé

dötség

honvéd

Adolf

és Stál

rés ese

melte

egyik

zendő.

port h

város

tessek

rozni.

—

beavató

miniszt

minden

kanono

Nándor

noha fé

kodunk

adatait

olvasóit

1852. o

Ágoston

ben. Á

1876-b

hamar

varban

temesv

sophia

lett a

1884-b

1888-b

riumba

Még u

nagyvá

egyik i

ügy és

Wolafk

Még u

müvelt

— Csá

egyház

—

a helyl

böszörn

ban áll

elvált

vádhata

kir. al

háza

—

számve

rosi tar

hogy a

menyé

azt jav

mentel

hogyan a hivatalos elfoglaltság ürügye alatt hol tölti el idejét a férj uram, míg a zöldszemű szörnyeteg akaratlanul beférkőzött a menyecske gondórfürtű fejecskéjébe.

Egyszerre a fürdő deszkán megjelenik egy iczi-piczi — e g é r. A szolnoki fotográfia mazsina fiatalemberestől együtt nem okozott az ottani női uszodában oly riadalmat, mint ez a picziny állat az amazon-birodalomban. Futott mindenki a vízből a kabinok felé.

A szép menyecske sem volt bátrabb csak szerencsétlenebb a többinél, mert elcsuszott, s a deszkafeljáró sarka nagy kék foltot ütött a rózsás térdén. Így aztán szívében a féltékenységgel ültette sebbel, térdén egy fájdalmas kék folttal tért haza. A cselédség értesítésére a férj e öbb érkezett meg, mint a fiatal háziorvos s az első pillanatban forró csókot lehelt a piczi ajkra. A menyecske ártatlan szíve e csókból és férje tiszta tekintetéből kitalálta, hogy hazudtak az uszodában, akik a féltékenységet szívébe ültették, s elfelejtve a kék foltot, boldogan borult férje karjaiba. Ugy érezte, hogy mindkét seb e csókkal begyógyult. Mikor a fiatal háziorvos előkerült. — meghívták ebédre. Csak azt nem tudja megfejtetni, miért hazudtak neki az uszodában?

— A saját férjeikről vetek példát! mondá az orvos.

Laktanyák megvizsgálása. A katonai laktanyákat egy vegyes — katonai és polgári — küldöttség tegnap sorba járta és azokat egészségügyi szempontból megvizsgálta. E küldöttség tagjai voltak Mayer alezredes, Marsalkó honvéd százados, három ezredorvos, Körner Adolf tanácsnok, dr. Sárvány Gyula t. főorvos és Stáhl Géza mérnök. A bizottság kolera kitérés esetére katonai járványkórház helyéül kiszemelte a járvány-kórház igazgatósági épületének egyik szobáját, amely 10 ágyra lenne berendezendő. Továbbá javaslatba hozta, hogy a transport ház a Csapó-utczai Kovács laktanyából a városon kívül fekvő Gilányi kaszárnyába helyeztessék át. E javaslatok felett a tanács fog határozni.

A debreczeni plebanus és prapost, mint beavatott körök tudni vélik, W o l a f k a Nándor miniszteri tanácsos lesz, a kinek kinevezését mindennap várják. Sz a k s z ó Rezső prapostkanonok Nagyváradon foglalja el helyét. Wolaffka Nándor kinevezéséről keringő hirt, még most noha fentartással kell közölnünk s azért tartózkodunk is minden kommentározástól, életrajzi adatait röviden összefoglalva érdekesnek tartjuk olvasóinkkal megösmertetni. Wolaffka Nándor 1852. okt. 2-án született. Tanulmányait a Szt. Ágostonról nevezett papnöveldeben végezte Bécsben. Aldozárrá szenteltetett 1875. jul. 24-én, 1876-ban a theologia tanárává avattatott. Csakhamar szentszéki jegyző a csanádi püspöki udvarban, majd tanulmányi felügyelő és tanár a temesvári szemináriumban és 1878-ban a philosophia rendkívüli tanára, 1882-ben praefektus lett a központi papnöveldeben Budapesten s 1884-ben a pápa káplánjává nevezetett ki. 1888-ban a vallás és közoktatásügyi miniszteriumban találjuk miniszteri tanácsosi ranggal. Még ugyanazon évben apáttá, s 1890-ben a nagyváradi l a t i n s z e r t a r t á s u k á p t a l a n egyik irodalmi stallumára lett előléptetve tanügy és irodalom terén kifejtett érdemeiért. — Wolaffka Nándor tehát gyorsan haladt előre. Még ugyaszólván fiatal ember; tetterős; széles műveltségű, felvilágosodott férfi; jeles szónok. — Csáky miniszternek egyházi — főként kath. egyházi ügyekben — jobb keze.

Gyujtogatás büntette miatt állott ma a helybeli kir. törvényszék előtt Tóth Márton böszörményi lakos, ki nevével ellenséges viszonyban állván, anyósának házában, melyben felesége elváltan élt két gyermekével felgyujtotta. A vádhatóságot ez ügyben dr. S i m o n f f y Béla kir. alügyész képviselte s vádlott 5 évi fegyházra ítéltetett.

A főszámvevő elvei. Szabó József főszámvevő figyelemre méltó javaslatot fog a városi tanács elé terjeszteni, abból az alkalomból, hogy a méntelep kibővítésére nézve az ő véleményét is kikérték. Nos tehát a főszámvevő ur azt javasolja, hogy a város ne menjen be a méntelep kibővítésébe, amelyért a kincstár kü-

lönben is csak a beruházási költségek 6%-át igéri bérfejtésben, ami sem a töke törlesztést sem a fenntartást nem fedezi. A város pedig jelenlegi helyzetében csakis az alapítványi pénztárból kölcsönvett pénzből építhetné a méntelepet. Es ez mindössze egy-két vállalkozónak jelentene hasznot, de nem a város közönségének. Altalában a főszámvevő ur elégnék találja már a sok kaszárnyaépítést, amivel — amint az ideai példák mutatják — még csak szépségben sem nyer a város. K a s z á r n y á k építése helyett a — k ö z f i g y e l m e t l e l e o c z h á z a k (amelyek különben is természet szerinti következményei a kaszárnyának a főszámvevő ur zárjelbe foglalt pikáns ízű megjegyzése szerint) d o l o g - é s s z e g é n y h á z a k, valamint kulturális intézmények alapítására, amelyek elodázhatatlanul szükségesek. Vagy ha a város jövedelmező befektetésekre áhítzik, akkor — ott van a K i s u j t e z a e l e j e E p i t t e s s e n o d a j ö v e d e l m e z ő b é r h á z a t. Abból megtérül nemcsak a kamat — de a töke is rövid idő alatt. Ezek az őszinte nyilatkozatok sok város atyát gondolkozóra fognak ejteni.

A debreczeni ref. egyház nagy építkezései. A debreczeni ref. egyház nagy építkezéseit vezető küldöttség Beke Mihály elnökle alatt tegnap délután tartott ülésében felkérte Tóth István építéssz, hogy a Hátvan-utca és egyháztér sarkán lévő három teker, valamint a nagytemplom keleti végén lévő telekre tervezett két — illetőleg egy emeletes házakra nézve a lehető legrövidebb idő alatt tervrajzot készítsen. E tervrajzok alapján fogja a bizottság az építési program iránti javaslatát megállapítani és presbiterium elé terjeszteni.

Konfliktus Kolozsvár és Debreczen között. Ilyen czim alatt a „Pesti Hirlap“ tegnap száma két levelet közöl Kolozsvárról és Debreczenből, a debreczeni kereskedő ifjak elmaradt kolozsvári kirándulásáról. Mindakét levél meglepett bennünket; de legjobban meglepte a debreczeni kereskedő ifjuságot, — amely őszintén sajnálja, hogy élénk fantáziájú levelezők (a Pesti Hirlap debreczeni rendes levelezője kijelenti, hogy az a tapintatlanul megírt debreczeni levél nem ő tőle származik) olyan színezetet adtak a kirándulás elmaradásának, mintha összevesztett volna egymással a két derék város. Sem a kereskedő ifjuságot, sem a debreczeni közönséget legkevésbé sem bántja a kolozsvári tanács eljárása, melylyel a debreczeni kirándulók fogadtatásától a pénzbeli segédelmet megtagadta. Hiszen a debreczeniek előre kijelentették kolozsvári kartársaiknak, hogy e látogatással nem akarnak nekik költsékezésre alkalmat nyújtani, s így nem is számítottak arra, hogy őket ingyen bankettel vendégléjék. A kereskedő ifjak egyesülete és az önként csatlakozó magán kirándulók saját költségükön tették volna meg a kolozsvári utat. Azonban az előkészületek közben az ifjusági egyesület elnöke fegyvergyakorlatra bevonulván, nem vehetett volna részt a kirándulásban! az alelnöknek is ide haza olyan kötelességei vetődtek fel, amelyek lehetetlenné tették, hogy a kiránduló társaságot vezesse és végül az ifjusági dalárda két legjobb tagja beteg lett; a dalárda nélkülök, az egyet pedig a dalárda nélkül nem akart indulni. — Ezt a váratlanul fölmerült három akadályt táviratilag tudatták a debreczeniek kolozsvári kartársaikkal; hiszik, hogy még olyan időben vonultak vissza, mikor a kolozsváriak sem merültek el nagyon a fogadtatás előkészületeibe. Erdekes, hogy a debreczeniek távirata épen kerestette a kolozsváriakat azt a táviratát, amelyben a hivatalos fogadtatás elmaradásáról értesitenek. De ismételjük, hogy a debreczeniek visszavonulásának nem ez volt az oka; de ez — ha más okok köztbe nem jönnek — nem is lehetett volna. Kolozsvár városát és a kolozsvári közönséget pedig biztosítjuk a debreczeniek változhatatlan rokonszenvéről és szeretetéről.

Vegyes hírek.

* **Monte carlói-idyll.** Nizzából írják: Körből két héttel ezelőtt egy Martinelli nevű

fiatal olasz a monte-carlói szikláról a tengerbe ugrott. Az iszonyuan szétroncsolt holttestet csakhamar megtalálták. A hullán egyetlen érték tárgyat sem találtak. Livornoból megérkezett testvére megállapította, hogy öcsese 24 óra alatt 50.000 lírát vesztített M o n t e - C a r l ó b a n, azt azonban nem tudta megmagyarázni, hogy hová lett öcsese gyémántgyűrűje és értékes aranyórája. A rendőrségnél tudára adták, hogy az öngyilkos ezeket a tárgyakat elzalogosította s az érték kapott pénzt eljászotta. Idősb Martinelli utána járt a dolognak és hallatlan zsaroló és uszorázó rendszernek jött nyomára. Nehány monte-carlói kávéházban egészen nyíltan üzik a kiszipolyozást. Az elhunyt érték tárgyai egy zálogosnál voltak, ki irodáját a Café de Pars hátulso szobájában rendezte be. E derék ur Martinelli órájára és lánczára, gyémánt mellűje és gyűrűjére, melyeknek 2000 frank értékük volt, 400 lírát adott a következő szerény tételek mellett: Az adós tartozik az összeget tizenkét óra lefolyása alatt 30 frank provizióval a zálogosnak visszaadnia, különben a zálogtárgyak a zálogos tulajdonába mennek át. Idősb Martinellinek összes erélyét és egy jó csomó pénzt kellett rászánnia, hogy elhunyt testvére öcsese érték tárgyait a zálogos kezéből kikaparintsa.

* **Edison veszedelme.** Egy newyorki távirat szerint Ogdenben, Newjersey mellett Edison érzékcentráló gyára beomlott. A szerencsétlenségénél jelen volt Edison is, kinek élete veszedelemben forgott. Négy munkást agyonütöttek az omladékok, tizenketőt megsebesítettek.

* **Szerelmi halál.** Egyik budapesti szállóházban vasárnap reggel egy fiatal pár nyitott második emeleti szobát. Apró csomagokkal érkeztek. A férfi így írta be nevét a vendégkönyvbe: Tiefenthaller Károly orvos Vörösmároróthól. A nőre azt mondta: neje. Az orvos délelőtt künn járt, a nő folyvást otthon maradt. Fenn a szobában is ebédeltek. Délután két férfi volt náluk. Egyik hamar eltávozott, a másiknak heves szóváltása volt az orvossal. Este a szobaleány hiába kopogtatott az ajtón s egy óra múlva a fogadós kinyitotta a szobát. Megdöbentő kép tárult föl. A szoba padozatára vetett ágyon, egymás mellett, felöltözve feküdt mind a kettő, élettelenül. Orvost és mentőket hívtak. Csakhamar meg lehetett állapítani, hogy az orvos rendkívül nagy adag morfiumot fecskendezett be mind a kettejük mellé. Még nem haltak meg, de csak nagyobb ether-befecskendezéssel lehetett még bennök fenntartani az élet szikráit. Az üllői-úti kórházba szállítva: a férfi még éjjel, a nő reggelre meghalt. A vendéglőben több levelet hagytak hátra, köztük a szülőkhöz is. A nő ezenkívül nyílt papírlapon sorokat hagyott hátra, melyek szerint: mindenbe beleegyezett s föltétlenül engedett vele haló barátjának. Neve: Farkasné szül. Wallenfeld Bettin. Férje ki az első hazai takarékpénztár hivatalnok, tegnap reggel még levelet küldött neki a szállóházba s akkor tudta meg, hogy neje nincs többé!

* **Emberrablás, embersütés.** Hajmeresztő esetről írnak Rómából. Sancono községből fiat fegyveres és álcázott rabló tört Ailotti gazdag földbirtokos házába s a háziurat a hegyek közé kergették. A rendőrök üzöbe vették a haramiákat, akik e miatt bosszút állandó, az öreg urat egy farakásra kötözték s a szó szoros értelmében elevenen megsütötték. A helység polgármestere 13 bátor legénnyel a csendőrkhöz csatlakozva, a haramiák üldözésére indult s egy hegycsucsra kergette és körülzárta őket. Végre hosszú elkeseredett harc után a haramiákat elfogták. Két csendőr megsebesült. — Itt említjük fel ugyancsak egy római táviratunk alapján, hogy a Viterhoból Toscanellba vezető uton tegnap éjjel a postakocsit kirabolták. — A kocsis, úgy látszik, összejászott a haramiákkal.

* **Monte-Carlóból.** Ez év elején M. gazdag bordeauxi kereskedő ment Monacóba, hogy ott szerencsét próbáljon, s mint beszélük, e czélból 100.000 frankot vitt magával. De a szerencse nem kedvezett neki és csakhamar összes pénzt

elvesztette. M. kárpótlást kért a banktól, mely tényleg 3000 forintot ajándékozott neki. M. azonban nem elégedett meg ezzel az összeggel s Nizzából levelet írt Alice monacói hercegnőnek, melyben azzal fenyegetőzött, hogy öngyilkossá lesz, ha a hercegnő nem eszközöl ki számára nagyobb kárpótlást. A hercegnő valószínűleg megsajnálta e szegény ördögöt, mert harmadnap a bank újra több ezer forinttal vigasztalta meg a kétségbeesett játékos.

CSARNOK.

A sárkány.

Írta: Daudef Alfonz.

A darab véget ért. Mig a különböző hatások alatt lévő sokaság kifejezést, hemzsege a színház fényben uszó feljáromán, a szerzőt a színészek ajtajánál néhány barátja várta, hogy gratuláljon neki. Pedig a darabnak nem volt valami roppant nagy sikere. A mai közönség félénk és közönséges képzelő-tehetsége nem fogta föl ezt az izmos, nagy művet, melynek, mintha szűk lett volna a színpad, a szokások és mérsékelt szabadságok e tere. A vasikalapos kritika azt mondta róla! „Nem színpadra való! . . .”, a boulevard csufondáros népe meg azzal állott boszút, a mért e főnséges versek meghatották, hogy ezt hajtotta! „Nem fog pénzt hozni a konyhára! . . .”. Mi azonban büszkék voltunk barátunkra, ki merészen ontotta rimeinek csengő aranyát a lámpák hamis öldöklő világába, ki természetes nagyságukban állította elének az embereket, nem törődve a mai színházi optikával, a homályos messzelátókkal és rossz szemekkel.

A költő gépészek, tüzoltók és statiszták közt közeledett felénk. — Magas termete két rétet hajolt, didergősen fölhajtott galléra eltölte hosszú haját és már deresedő szakállát. — A klak és nézőtér sarkában megvonult írók tapsai azt jósolták neki, hogy darabja nem fog sok előadást megérni, hogy a közönség egyre egyre gyéribb lesz s a színlapok gyorsan letűnnek a falakról, még mielőtt a szerző neve népszerűvé válhatott volna. Ha az ember husz esztendeig dolgozott és java korában, alkotó tehetségének tetőpontján van, a sokaság ilyen makacs ellentállása bizony kétségbeejtő. És agyába ötlék ez a gondolat is: „Hátha igazuk van?” Fél, nem tudja, mihez fogjon . . . Hangos szerencsekívánataink, lelkes kézzorításaink megvigasztaltak egy kicsit. „Hát csakugyan azt hiszitek, hogy jó? . . . En belévettem lelkem legjavát.” Láztól égő keze aggódva kapaszkodott a miénkbe; könnyes szeme őszinte, biztató pillantást keresett. Az orvosát kérdő beteg esdeklő szorongása volt ez: „Ugy-e nem fogok meghalni?” Nem, költő, nem fogsz meghalni. A száz és száz előadást érő operettek, látványosságok rég elfelejtődtek, rég eltűntek az utolsó színlappal, mikor a te műved még mindig élni fog és ifju lesz.

Mig az elhagyatott utcán így buzdítottuk, vigasztaltuk őt, egyszerre egy erős, vastag női hang szólalt meg közöttünk.

— Te, elég volt már a skriblerségből . . . Menjünk makaróni-pástétomot enni!

És egy főkötős, piros kockás nagykendőjű, kövér asszonyság fogta karon barátunkat, oly brutális, zsarnoki mozdulattal, hogy a szegény költő arca és viselete tüstént megzavarodott.

— A feleségem, mondá nekünk; aztán habozó, félénk mosolygással fordult az asszonyhoz: Hátha elhívják őket is, hadd tudják meg, milyen a te makaróni-pástétomod.

Az olasz nőben fölébredt a szakácsné hisziga. Meglehető szívesen egyezett bele, hogy vendégül lát bennünket és utnak induljunk a Montmartre felé, a hol laktak.

Megvallom, régóta szerettem volna látni a költő otthonát. Barátunk, mióta megházasodott, igen visszavonultan élt s többnyire falun lakott. De az, a mit életéről tudtam, izgatta kíváncsiságomat. Ezelőtt tizenöt évvel, a regé-

nyes képzelődés hevében, egy gyönyörű leánnyal találkozott Róma környékén és beleszeretett. Mária Assunta atyjával és egész sereg testvérével a Trastevere egyik házacskájában lakott. A kis ház lábát a Tiber mosta és egy régi halászbárka volt mellette kikötve. A költő egy nap meglátta a szép olasz leányt, a mint meztláb taposva a fővenyt, vörös rokokójában, vállig feltürt ruhájával vonta a nedves hálót. A csillogó halak, az aranyos folyó, a piros szoknya, a leány szép, mély gondolkozó fekete szeme, melynek álmódosását még borusabbá tette a napfény, — mindez megragadta a költőt, még pedig talán olyan közönséges módon, mint egy zongoradarab czímlapjára nyomtatott színes kép. A leány szíve véletlenül szabad volt; nem szeretett még senkit a világon, csak egy alattomos, nagy, vörös kandurt, a ki tüstént felborzolta a szörét, ha valaki asszonya felé mert közelíteni.

A mi szerelmes poétáknak sikerült megszéledíteni embert, állatot; a trasteverei Boldogasszony templomában megesküdött a szép Assuntával és haza is vitte Franciaországba, a kandurral egyetemben.

Szegény feje, bárcsak magával vihette volna az olasz napot, a kék eget, a tarka ruhát, a Tiber nádasait, a hálókat s a képpel együtt az egész keretet. Ugy nem érte volna az a keserves kiábrándulás, mikor fönt a Montmartre meghúzódott élete párjával egy negyedik emeleti kis lakásban és látta, hogy a Trastevere szép leánya rettenetes krinolint vesz magára, tunikás ruhát ölt és párisi kalapot hord, mely mindig lekivánczol kondor fűteiről. Páris hideg és rettentően világos eget alatta a boldogtalan csakhamar észrevette, hogy felesége ostoba, megbocsáthatatlanul ostoba. Örökké álmódzó, bársonyos szemében soha nem volt egy szikrája sem a gondolatnak. Szeme állatiasan ragyogott, az emésztés nyugodalmától. E mellett az asszony goromba, paraszti volt, mert megszokta, hogy otthon az egész háznép úgy táncoljon, a hogy ő füttyöl; a legkisebb ellentállás rettenetes haragra gyulasztotta.

Ki hitte volna hogy ez a szép száji, mely csukva az antik arczok legnemesebb vonalaira emlékeztetett, egyszerre csak megnyílik és a szitkok, káromlások áradatát ontja elő! . . . Assunta nem nézett se magára, se urára; utcán, színházban, mindenütt belékött férjébe és folyton gyötörte borzasztó féltékenységgel. — Mind ennek koronájául fogalma sem volt az irodalomról, nem is sejtette, hogy urának micsoda mestersége van: nem tudta nyelvét, nem ismerte szokásait. A kevés francziasság, a mit eltanult, csak arra való volt, hogy elfeledje azt olaszul. — Szóval ez a szerelmes történet úgy kezdődött, mint egy édes költemény és úgy végződött, mint egy külvárosi novella. A költő végre meggyőződött, hogy e vad teremést nem lehet civilizálni és le is mondott e szándékról. Sokkal becsületesebb és tán szerelmesebb is volt, semhogy elhagyja e nőt; hát arra szánta el magát, hogy elzárkózik a világ elől, nem érintkezik senkivel és sokat dolgozik. Legbizalmasabb barátai is észrevették, hogy csak terhére vannak; és azontul nem látogatták meg többé. Így élt a költő immár tizenöt esztendeje, körülánczolva, mintha a bélpoklosok ispotályában volna.

Végiggondolva e nyomoruságos életet, nézdeltem, amint előttem haladt az a furcsa emberpár. A férj szikár, hosszú, kissé hajlott volt. A nő tagbaszakadt, széles, minduntalan fölfelé rágatta kendőjét, mely nem akart megmaradni a vállán; mert oly határozottan és erősen lépkedett, mint egy férfi. Az asszony elég jó kedvű volt sokat beszélt és olykor hátra tekintett, hogy vajjon követjük e őket. Ismerőseit bizalmasan és igen hangosan nevéükön szólongatta, oly merész mozdulatokkal, mintha a Tiberin evező halászbárkák után kurjongatna. Mikor eljutottunk a házhoz, melyben laktak, a házmaster feldőhött, hogy ilyen későn ennyi lármás vendég érkezik és nem akart bennünket fölbocátani a lépcsőn. Erre az olasz asszony és a házmaster között rettentő jelenet támadt. Mi pedig feleuton megálltunk a lecsavart gázvilágánál, szégyeltük magunkat, futathatunk volt, nem tudva hogy nem kell-e majd ismét lemenni.

— Csak jertek gyorsan, sugta a költő és mi némán követtük, míg az olasz asszony a súlyától és haragjától remegő korlátra támaszkodva, a szitkok római és párisi külvárosi átkokkal elegyes moslékját ontotta le a házmaster fejére. Hogyan tér haza a költő, aki az imént megindította az egész érző párist és akinek lázas szemében ott csillog a premiere fénye! Mily megalázó ébredés! . . .

Csak a k's szalon kandallója mellett mult el a jeges hidegség, melyet ez az ostoba kaland okozott. Nem is gondoltunk volna többé a kellemetlenségre, ha nem hallik be a konyhából, a mint a signora elbeszéli a cselédnek, hogy miképen cseplülte le azt a pernahajder házmaster. Mikor a vacsora kész lett és felterített, az asszony bejött, közénk ült. Most már nem volt rajta se kendő, se kalap, se fátyol. Jól megnézhettem. Nem volt többé szép. Négyesögletes arca, széles álla, már őszbe vegyülő, durva haja és főkép száján az a közönséges vonás sajátságosan ellenkezett szemének örökös banális ábrándozásával. Odakönykölt az asztalra és bizalmasan belebeszölt a beszédbe; de azért soha nem feledkezett meg a tányéráról. Ez feje fölött függött, a homályból kiválva, egy nagy arczkép, melyet híres művész festett és a szegényes szalon egyetlen ékessége volt. Assuntát ábrázolta, huszéves korában.

A biborpiros ruha, a tejfehér keszkenő és a sok hamis ékszer még fényesebbé tette az arcz színét, még sötétebbé a sűrű haját, mely lesimult a gyönyörű homlokra, a hol szinte észrevehetetlen pehely kötötte egybe a két remek, egyenes szemöldököt. Hogyan válhatott ily végtelen közönséges ennyi szépség, ennyi ifjúság? . . . És mig Assunta beszélt, némán néztem mély, szelid tekintetű a képen.

Az asszony nekimelgedett evésközben. Hogy vigasztalja a költőt, kinek szívét szorongatta a dicsőséggel vgyes bukás, nagyokat csapott a határa, teli szájjal hahotázott és azt mondta, hogy nem érdemes busulni, hisz azért nem esett ki a világ feneke.

— Ugy-e cziczus? szólt egy vén, közvényes kandurhoz fordulva, mely a kandalló mellett dorombolt. Aztán, ép a legérdekesebb beszélgetés közepett, egyszerre odakiáltott férjének, durva, brutális hangon:

— Hé poeta! Füstölög a lámpa!

A szegény költő gyorsan visszanyelte a szót és meghunyászkodva, alázatosan csavarta lejjebb a lámpát, hogy ne legyen „jelenet”, a mitől félt, de a mit hajh! még sem kerülhetett ki.

Színházból kijövet ugyanis vettünk a Maison d'or-ban egy üveg bort, hogy legyen mivel leöblíteni a makaróni-pástétomot. Mária Assunta ki-mondhatatlan gondosan rejtegette kendője alatt a palackot és az asztalon is szerelmes pillantásokkal nézett rá, mert a római nők szeretik a jó bort. Kétszer háromszor is mondta már, teli vén férje szórakozottságától és hosszú karjaitól.

Vigyázz a butellára, mert eltalálod törni. Mikor kiment a konyhába, hogy maga hozza be a híres makaróni-pástétomot, még akkor is az kiáltotta:

— Nehogy eltörd a butellát!

A szegény költő felesége távollétét, sajnos, arra használta, hogy irodalomról, s színházról, sikerről beszéljen, tüzzel, szabadon, lekésen . . . Ékesszóló taglejtései egymást érték mig végre — puff — és a drágalátos palack ezer darabban hevert a földön.

Sose láttam ehhez fogható megilletődést. Barátunk elnémult és sápadt lett, mint a fal. Ebben a pillanatban Assunta vastag hangú már a másik szobában döngött, s az olasz asszony megjelent a küszöbön, villámzó szemmel dültől tajtékzó szájjal, a tüzhely melegítő-vörösen.

— A butella! üvöltött rettenetes hangon. A költő most fülemhez hajolt és félénken sugta bele:

— Vedd magadra, kérlek . . .

A szegény ördög annyira félt, hogy éreztem, a mint hosszú két lába reszket az asztal alatt.

